

Előfizetési feltételek:
helyben házhoz hord-
va vagy vidékre postán
küldve
Egész évre 6 frt — kr
Fél évre 3 frt — kr
Negyedévre 1 frt 50 kr

Hirdetések díja:
□ centiméterenként 3
kr. Kereskedők és gyá-
rosok külön árkedvez-
ményben részesülnek.
Bélyegdíj 30 kr.

Nyitlár sora 20 kr.

KÖZÉRDEK

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Szerkesztői Iroda

és
kiadóhivatal:

CIRNER és LINGNER
Főter 38. szám alatt,
hova úgy a lap szelle-
mi részét illető köz-
lemények, mint az
előfizetések és
hirdetések bér-
mentesen küldendők.

Kéziratok nem adat-
nak vissza.

Előfizetési felhívás.

Midőn a „Közérdek“-et politikai lappá alakítottuk át, azt reméltük, hogy a hazai általános politikai közélet előmozdítását és haladást teremtő munkájából vehetjük ki első sorban a minket megillető részt. Alig kezdtünk azonban e nehéz, de lelkesítő feladathoz, azonnal észre kellett vennünk, hogy nekünk nemcsak munkálni, hanem ennél még fokozottabb erővel védeni is kell magunkat oly politikai és nemzetiségi irányelvek ellen, melyek — szerintünk — károsak, sőt veszedelmesek is lehetnek magyar állami és hazafias társadalmi szempontból.

Az olvasó közönség a lefolyt félév alatt elegendő bizonyosságot szerezhethet arról, hogy mily munkaerőkkel és mily szellemben igyekeztünk teljesíteni felvállalt nehéz kötelességeinket. Így fogjuk jövőre is folytatni, sohase tévesztve szem elől a legfőbb célt: békés uton megnyerni a széthuzó elemeket a magyar állami eszmének.

E küzdelemünkben erőt a szabadság és igazság eszménye, bátorítást olvasó közönségünk hazafias támogatása nyújt.

Megújítjuk tehát lapunk előfizetési felhívását, kérve olvasóinkat, hogy a „Közérdek“-et támogatni és terjeszteni sziveskedjenek s e végből az új félévben előfizetéseiket lapunk kiadóhivatalához mielőbb küldjék be.

A „Közérdek“ szerkesztősége.

Előfizetési árak:

Egész évre	6 frt — kr.
Félévre	3 „ — „
Negyedévre	1 „ 50 „

A „Közérdek“ kiadóhivatala.

Zeyk Dániel.

E czimen a kolozsvári „Erdélyi Híradó“ f. évi 152. számában méltatja az enyedi Bethlen-főtanoda főgondnokának, vármegyénk főispánjának, a nagyenyedi theologia kérdésében az egyházkerületi közgyűlésen kifejtett tevékenységét.

Egész terjedelmében közöljük laptárunknak alapos és szép cikkét, mert méltó büszkeség tölt el, hogy az a férfi, ki vármegyénk közönségének osztatlan tiszteletét bírja, annak a közbe-

csütést még ellenségei is kénytelenek voltak megadni s az igazságos ügy mellett való vezérszerepében osztatlan elismeréssel adózni.

*

Kolozsvár, július 8.

Egy lélekemelő paradokszon! Kicsi, jelentéktelen testalkatu ember, de nagyra nő, ha működését nézzük; egy erdélyi mágnás, akinek szellemi és lelki műveltsége egyaránt kitűnő; szerény, igénytelen férfi, akit mindenki nagyra becsül, ünnepel.

Főispánja Alsó-Fehérvármegyének, de ki hallotta valaha, hogy azokból az olcsó babérokól és drága érdemekből, melyekben ennek az ellenszenves gárdának a tagjai olyan nagy buzgalommal utaznak, magának részt kért volna?

Főgondnoka az enyedi Bethlen-kollégiumnak s évtizedek óta erős kitartással, rendületlen bátorsággal és önzetlen buzgalommal folytatja a nehéz, fárasztó küzdelmet az ősök műve ellen törő érdemetlen epigonok ellen. Nem használta ezekkel szemben sohasem a jus belli kérlelhetlen és kiméltelen fegyvereit, melyek pedig jogosultak lettek volna az ön-

TÁRCZA.

A vita.

Kolozsvár, jul 1.

Tegnap volt a szavazás. Ezzel az erd. ref. egyházkerületi közgyűlés az enyedi több százados intézmény felett kimondotta a halálos ítéletet, és az ítéletet az igazgató tanács bizonyára mentől hamarabb végre fogja hajtani.

Daczára, hogy ebben a kérdésben két párt odaadó buzgósággal és mindenik a maga véleményéhez való szívós ragaszkodással vitte a harcot: a szenvedélyek kitörése, a viharos jelenetek elmaradtak. Ugy látszott, hogy mindkét párt hitt ügye diadalában. A püspök pártja a többségében, az enyedik az igazságban biztak. És újra bebizonyult, hogy az igazság betörött fejjele jár.

De míg a bizalom a győzelem iránt megvolt, mindkét párt tartózkodott a haragtól. A szónokok tárgyilagosan szóltak az ügyhöz és az ellenzék igazán magas parlamenti nivón álló csatát vívott. A püspök pártján levő szónokok közül alig vált be egy-kettő. Az ellenzék Zeyk Danijával a püspökös Gyarmathy Zsiga vette fel a harcot. Amilyen tömött volt Zeyk Dani beszéde, — éppen olyan lapos volt Gyarmathyé. — Az egyik parlamenti szónok a szónoki figurák biztos kezelésével, a másik műkedvelői gyakorlat nélkül.

Kovács Albertben éppen annyi humor van, mint tartalom s ezért állították vele szemben Kenessey urat, akiről az a hír van elterjedve, hogy okos ember. Hát ez igaz lehet. A beszédjének nyugodt tárgyilagossága és érveinek csoportosítása is ez állítás mellett bizonyít, s beszéde részben éppen Kovács Albert felfogását igazolta.

Ezalatt Domokos pápa babérain pihent. Csak most végezte el a nagy kivégző beszédet. Az ellenzék szónokok által már konsternált papok könnyebbült szívvel néztek össze:

Isten neki!! A püspök akarja! Végezzük ki hát Enyedet.

A püspök pedig ugyancsak akarta. Mikor felállott, hogy beszéljen, kenetteljes pillantást vetett papjaira. Ajkai reszkettek, amint zsebkendőit az asztalán helyezgette el. És a midőn szólni kezdett, megreccsent a levegő és savanyu mosolytól fanyarult el a környezet.

Izzadságtól fényes arculatját míg törülgette az egyik kezével, a másikkal kicsapott a levegőbe szónoki hevében, majd megmozdult egész testében és rettentő sulyával is könnyedén lengett, mint egy ballon captif.

Károly, a fia, ezalatt végig csuszkált a tömeg között és a buta melegben eltompult papoktól tetszésnyilvánításokat csikart ki. Mikor aztán vége volt a dühösségnek, a

nagytiszteletű, vagy főtiszteletű, vagy Mélt. püspök úr kivonult a teremből és vissza sem tért akkor délelőtt. Van annyi önhittség benne, hogy önmagát tartja a legnagyobbknak és van annyi nagyzással párosult gőg, hogy távollétével tüntessen egyik vagy másik szónok ellen.

A püspök urnak ilyen tüntetésében részvett Bartha Miklós is. Mindazáltal elmondotta a beszédét és fényesen mutatta ki, hogy minő erőszakos eszközökkel dolgozik az ellenpárt. Beszédében az argumentumok sulyával vágott és szatirájának élével metszett. Meg kell adni, hogy az ellenpárt is a legnagyobb érdeklődéssel hallgatta és csupán egy urnak jutott eszébe közbezarogni. Ez az ur is nagyon megbáuhatta, mert a Bartha momentán visszavágott ripsztja érzékenyen találta a tiszteletes urat. Bartha, midőn lendületes és találó ötletekben is gazdag beszédét bevégezte, az ellenpárton is sokan tapsoltak és éljenztek, de mivel el volt határozva, hogy a püspökkel szavaznak, az argumentumok hatása alól hamar kivonták magukat.

Bartha Miklósnak Mezei kuriai bíró igyekezett megfelelni. A bíró ur pompás ebéd utáni hangulatban lehetett, mert az enyedi pártot is, a püspöki pártot is simogatta és igen vidám kedélyességgel adomázott, majd paragrafusokat czitált és alkalmazott. A végén aztán az igazgatótanács javaslatához

védelem súlyos harcában, s jogosultak lettek volna különösen ezekkel az ellenfelekkel szemben, akik bizony nem küzdöttek mindig nyílt vízzel, őszinte homlokkal. Ő ellenben a szelid meggyőzés útján igyekezett a Bethlen-kollégium megrontóit a pusztítás munkájában feltartóztatni s hitte, hogy a rendületlen kitartás, ha az igazság és jog is az oldalán van, meg fogja győzni az indokolatlanul, jogos motívumok nélkül támadó ellenfeleket.

Most eljött ide hozzánk, hogy a végső ostromot, melyet az enyedi theologia ellen intéztek, visszaverje, vagyis inkább hogy arról elleneseit lebeszélje.

De hat lehet-e a hiénát lebeszélni arról, hogy szakmányára rá ne vesse magát? — Leszavazták Zeyk Dánielt és rávetették magukat prédájukra, melyet már oly rég lestek kannibáli éhséggel.

Am azért az erkölcsi diadal, az igazi győzelem a Zeyk Dániel és azé az elvé, melylyel ő az évek hosszú során át egygyé olvadt. Aki őt gyenge hangon, de lelkes hévvel és a meggyőződés melegevel szónokolni látta, amint mindenki feszült érdeklődéssel figyelte minden szavát s az ellenfelek is megdöbbenve, önmagukba szállva hallgatták a tiszta, világos, egyszerű szavakat, melyeket ihletett lelkesedésben égő szemekkel mondott el a kicsi, igénytelen külsejű ember, — az nem kételkedhetik benne, hogy az erkölcsi győzelem az övé volt s hogy az az ügy, melyet egy ilyen ember így bír védelmezni, az egy taktusra menő szavazással még

esatlakozott. Azonban kijelentette, hogy nagyon jámbor és jámborul is viseli magát.

Szabó Sámuel beszéde alatt már a türelmetlenség moraja zugott fel. Az ellenpárt bevallotta ebéd utáni jó kedélyében, hogy beszélhetnek akármit, mert úgy is a püspökkel szavaz. In vino veritas! Zugott és zajongott mind végig, hanem azért Szabó Samu sem tagított és elmondta mondani valóit.

A zárbeszéd után következett a szavazat. Feszült izgatottság uralkodott minden pártban. És esend nem akart lenni. Bánffy egyik kezével rázta a csengetyűt, a másik kezével a következőket írta az előtte heverő papírra:

„Ha a tisztelt gyülekezet által larmázattattatik:“

„Általam a csengetyű ma estig is elrázattatik.“

Végre esend lett és a csendben elhangzott az első „Igen“, mely az enyedi párt ellen szólt.

— Rossz omen — mordult fel a párt s aztán keserű fájdalommal hallgatta, hogy 127 votum 52 ellenében mint temeti el az enyedi theologiai intézetet.

Domokos püspök úr ő mlg. pedig fél szemével a szószerű felett fénylő latin felírásra kacsintott, mintha mondta volna:

— Na most már igazán „verbum caro factum est!“

nincs letárgyalva, s annak diadalra kell jutnia.

Egy püspökpárti ember, Zeyk Dániel szavaitól megrendítve, így szólt: „Ha több ilyen harezosa volna a Bethlen-kollégiumnak, bizony aligha győznénk.“

Mi ezt tagadjuk. Mert a Zeyk Dániel fajtájából egy is elég annak az ügynek a diadalrajutásához, melynek szolgálataiba szegődik. — Ott persze, ahol nem az elméjükkel, — hanem a gyomrukkal szavaznak az emberek, — ott több Zeyk Dániel sem tudna győzedelmeskedni. — sőt éppen Zeyk Dánielnek nem tudnak ott győzedelmeskedni. Ám ott, ahol eszmék és igazságok szerint döntenek, s nem a protekció meg a kenyér-kérdés szempontjából, ott Zeyk Dánielnek egymagában is diadalmaskodnia kell.

Hiszen merjék tagadni az ő ellenfelei, a Bethlen-kollégium megrontói, hogy nem érezték magukban megrendülni az önmagukra (vagy más által rájuk) erőszakolt véleményt, midőn ezen ideális gondolkozású férfi puritán szavaival kérte őket, hogy ne bántsák az ő önzetlenül szeretett intézetét, mely nem szolgált rá arra a kegyetlen gyűlöletre, melylyel ellene törnek. Mindenkinek a szíve önkénytelenül feléje repdesett a Bethlen-kollégium lánglelkű, de szelid szavu védelmezőjének.

S mikor az elementáris erővel kitörő vonzalom és szeretet ünnepegni kívánja azt, ki a látszat szerint jelenleg le van győzve, s kinek ez az ünnepeztetés mintegy balszag és enyhülés lehetett volna a legyőzöttségre és biztatás a küzdelem folytatására, — akkor ez a férfi hálásan eltávolítja magától ez ünnepeztést, mert az — úgy mond — árthat az ügynek, melyet távolról sem adott fel s melyről nem mond le a végső lehelletig.

Igen, ezen ügynek, melyet ilyen férfi, ilyen kitartással védelmez, győznie kell és hisszük, rendületlen meggyőződésünk, hogy győzni is fog.

Az erdélyi ev. ref. egyházkerület közgyűlése.

A közgyűlés második napján b. Kemény Kálmán, főgondnokká lett választásának szíves viszonzásául, nagy ebédet adott s ezután kezdődött meg a délutáni gyűlés, melynek vége a Bethlen-főiskola theologiajának megszüntetését szavazattöbbséggel kimondó határozat lett. Első sorban Mezei Albert kuriai bíró jelentette ki, hogy Bethlen Gábor végrendeletében nincsen szó Enyedről, mert ő Erdély részére akart egyetemet állítani, s az ő eszméjét nem az enyedi kollégium, hanem a kolozsvári egyetem valószínűleg megvalósította meg. (Hát ha a modern irányu egyetem megvalósította az eszmét már megalapításakor, miért kellett felekezeti jellegű theológiával egy pár évtized mulva kapcsolatba hozni e r o s z a k o s m ó d o n, mert ilyen intencziót csakugyan nem lehet kiolvasni a fejedelem végrendeletéből?) Az egyházke-

rületet csak arra lehet kényszeríteni, hogy az enyedi alapok közoktatási célokra fordítottassanak. Az igazgatótanács véleményét pártolta. Szabó Sámuel nagy zaj között jelentette ki örömét a felett, hogy immár a többség azon a nézeten van, hogy csak egy theológiára van szükség; ő örököse ezt hirdette elvtársainak, de bezzeg akkor a püspöki párt, a mostani többség, kettőt akart, mert a létező egyetlen egy — akkor véletlenül Enyeden volt. Soha példa nem volt arra 300 éven keresztül, csak most, hogy felremagyarázásokból abszolút hatalmaskodást alkottak. Ez ellen és az autonómia mellett küzd 40 év óta szakadatlanul. Azzal végzi beszédét, hogy egykor egy fia a vita hevében arcul ütötte édes anyját, aki erre csak azt mondá: „Látom, fiam, mennyire megerősödött a karod, mióta nem hordozlak karjaimon.“ Az enyedi theologia is azt mondhatja azokkal szemben, kik egykor tanítványai voltak s most ellene szavaznak.

A zajos helyesléssel kísért beszéd után több szónok nem lévén, elnök a vitát bezárta.

Zeyk Dániel élt a zárzó jogával:

Csak rövid időre kéri a meghallgatást, mert teljesen érti a közgyűlés türelmetlenségét. Nem is élt volna zárzószóval, ha a m. püspök ur némely kijelentései erre nem kényszerítenék. Nem fogja a püspök fényes beszédét részleteiben czáfolni, mert ez nagyon messze vezetne; megjegyzi azonban, hogy a brillians történelmi levezetés végkumulációja egy oly állítás fényes bebizonyítása volt, melyet sem ő, sem más e teremben kétségbe nem vont, t. i. be lett igazolva, hogy az egyházkerületnek volt joga a kolozsvári theologiai fakultás felállítására. Ezt ő sohasem tagadta, sőt első felszólalásában részletesen nyilatkozott e tekintetben, — de e jog érvényesítése még nem involválja a Bethlen-főiskolai theologiai akadémia beszüntetését sem jogi, sem az egyházkerület jól felfogott érdeke szempontjából.

Kéri a m. püspököt, hogy midőn egyházkerületünk boldogult nagy fiaira hivatkozik, akkor ne méltóztassék gróf Mikó Imrére hivatkozni, kinek e kérdésben a Bethlen-főiskola mellett elfoglalt álláspontja köztudomású és teljesen megegyezik a főiskolai előjárás mai álláspontjával; mert míg egyfelől előjárásági felterjesztésekben, véleményekben — mint a Bethlen-főiskola néhai főkurátora — az intézet védelmére kelt: más oldalról tekintélyes összeggel járult a kolozsvári fakultás létesítéséhez.

És ne méltóztassék dr. Kovács Ödönre sem hivatkozni, ki évek hosszú során az enyedi főiskola leghivatottabb védelmezője, az akadémia föntartó szelleme, éltető lelke volt. Mindnyájan emlékezni fogunk azokra a felszólalásokra, melyekkel az egyházkerület tanácstermében a n.-enyedi theologiai akadémia ügyét annyi tudással és oly önzetlenül védte. Lesz reá gondoskodás, hogy iratai nyomán e kérdés az egyházkerületi közgyűlés tisztelt tagjai előtt tisztáztassék.

Végre foglalkozni kíván a püspöknek a n.-enyedi gimnázium viszonyaira vonatkozó némely kijelentésével.

A püspök meleg szavakkal emlékezett meg az enyedi tanárok — állítólag — zavaros fizetési viszonyairól és az ebből folyó komoly nehézségekről. E tekintetben nincs aggodalomra ok; az enyedi tanárok fizetése 1650 frt alapfizetés, 50 frt ötödéves pótlék és szabad lakás.

A kezdő tanár e szerint 2000 frt fizetés-

ben részese. Nem hiszi, hogy más intézeteknél jobb viszonyok uralkodjanak.

A szóban forgó és tanulmány alatt álló fizetésrendezési kérdés semmi esetre sem fog fizetésemelést eredményezni és csakis az alapfizetés és az ötödéves pótlékok helyes arányára fog irányulni. A kérdés fontos és hosszú tanulmányt igényel.

A ft. püspök ur azon észrevételére, hogy az enyedi tanulók létszáma évről-évre csökken, statisztikai adatokat hoz fel s kimutatja, hogy 1885/6—1895/6. tiz tanévben a gimnáziumba beiratkozottak átlagos száma 329; az ezt megelőző tiz év átlaga pedig 292, s így a létszám nem apadó. A hatvanas évek tanügyi állapotai pedig a mai viszonyokkal össze nem hasonlíthatók.

A tanügyi viszonyokról is szolt, és szemben azon, nem a teremben, de a termen kívüli kolportált nézettel, hogy az enyedi főiskola s különösen a gimnázium nem felel meg a várakozásnak: kimutatja, hogy nem kilencz, — mint a püspök állítja — hanem 11 rendes tanár felett rendelkezik; ehhez számítandó a segéd tanerő, úgy, hogy 16 tanár foglalkozik az ifjuság nevelésével.

A mi az elért eredményeket illeti, ennek elbírálására, hogy minden kétely szétoszlas-

sék, kéri a püspököt, küldjön ki minél hamarabb egy tanügyi vizsgálatot; addig is azonban megnyugvással hivatkozik a kir. főtanterületi igazgató vizsgálatára s az ezek alapján — éppen az igazgató-tanács útján leküldött — a főiskolára igen hízegő miniszteri elismerésre.

Ajánlja javaslatát elfogadásra.

Zugó eljenzés és taps követte a nemes hévvel mondott beszédet, mire Gyarmathi Zsigmond elt zárszó-jogával és javasolta, hogy az igazgató tanács a theologia fokozatos megszüntetését 3 év alatt eszközölje. Főtiszt. Szász Domokos püspök igyekezett Zeyk Dánielnek válaszolni, de Zeyk ismét beigazolta a püspök tévedéseit.

Következett a szavazás rendkívüli érdeklődés között. Először az igazgató-tanácsnak az enyedi theologia eltörlesztését és Zeyk Dánielnek a theologia fentartását célzó javaslataira névszerinti szavazás történt. A névsort Szász Gerő olvasta fel. Az egyes szavazókat, mint a nemmel szavazó b. Bánffy Jenőt és Kázmért, a Barcsaiakat, az ellenzék vezérszónokait: Bartha Miklóst és Horváth Gyulát, a Pogányokat és az egymás után szavazó hat Zeyket megeljenzték. Végre befejezték a szavazást s b. Bánffy Dezső kijel-

lentette, hogy az igazgató tanács javaslatára 127 igen, ellene 52 nem szavazat adatott be s így 75 szótöbbséggel az igazgató-tanács javaslata fogadtatott el.

Gyarmathi Zsigmondnak a fokozatos megszüntetést ajánló javaslata mellett csak 8-an állottak fel, mivel tanár nélkül theológiát fentartani nem lehet, ezt pedig a többség nem akart választani.

Az enyedi párt tagjai, kik nem mel szavaztak, a következők voltak:

Antos István, Barabás József, Barcsay Béla és Domokos, Bartha Miklós, Bartha Zsigmond, Bartalus Sámuel, b. Bánffy Jenő és Kázmér, Bedőházy János, Benke István, gróf Bethlen Bálint, Bodor János, Csathó János, Elekes Károly, Fogarasi Albert és Béla, Gáspár János, Horváth Gyula és Mihály, Hory Béla, Jancsó Sándor, b. Kemény Béla és Simon, Kiss Lajos, Kovács Gyula és István, gr. Kum István, Lázár István, Makkai Domokos, Nagy Lajos, Pogány György és Károly, Putnoki Domokos, Réthy Lajos, Sámuel József, Sándor János esperes, Sándor József és Lajos, Szabó Sámuel, Szilágyi Farkas és Gyula, gr. Teleki László, Tóth Zsigmond, Ugron János és Zoltán, Zeyk Dániel, Gábor, id. József, ifj. József, Kálmán és Károly

A nagyenyedi theologiai akadémia megszüntetésére igen-nel szavazók névsora:

Ajtai Gyula
Baktsi Gáspár
Bakcsi Sándor
Balogh József
Bartha Lajos
Bánffy Ernő br.
Bánffy György gróf
Benedek Dénes
Benedek Sámuel
Berényi János
Bihari Sándor
Bedő Ferencz
Bernádi György
Biró András
Bod Károly
Bodor Domokos
Bodor Géza
Bodor Tivadar dr.
Bodor Zsigmond
Bónis István
Borcsa Mihály dr.
Borosnyai L. Béla dr.
Borbáth Pál (Vizakna)
Both István dr.
Botka Károly
Cseresznyés Ödön
Dali János
Darvai Lajos
Deák Albert dr.
Deák József
Deési Gyula
Domján István
Dósa Dénes
Elekes Viktor (Gyulafehérvár)
Éltető Albert
Fejérvári Károly
Ferenczi István (Zalatna)
Félegyházi Antal
Gaál Gyula
Geréb Márton
Gidófalvi István dr.
Gönczi Lajos
Gyarmathi Miklós

Gyarmathi Zsigmond
Gyárfás Albert
Györke János
Gyulai D. Kálmán
Hegyi Sándor
Herepei Károly (Nagy-Enyed)
Horváth József
Horváth Pál
Imecs Ernő
Janó Albert
Kabós Ferencz
Kádár János
Kecskeméti István
Kemény Kálmán br.
Kenessey Béla
Kerekes Endre
Kerekes József
Kincs Gyula
Kolozsvári Antal
Konez József
Kövéer András
Lakatos Sámuel
Lénárt József
Lőrincz Gyula
Lőrinczy György
Magyarósi István
Maksai János
Márkus János
Márton János
Menyhárt András
Menyhárt Elek
Mezei Albert
Mihály József
Molnár Albert (Abrudbánya)
Molnár Albert
Musnai Károly
Nagy Domokos (Kutyfalva)
Nagy József (Nagy-Szeben)
Nagy Lajos képviselő (széki)
Nagy Sámuel
Nemes Árpád
Németh Gyula dr.
Olasz Gyula

Ósz Salamon
Pap István
Pap Lajos
Páll Károly
Peter Károly
Péterffy Dénes
Pokoly József
Ravasz János
Régeni Ferencz
Roth Károly
Sárkány Lajos dr.
Schilling Ottó
Simó Béla
Simó Lajos
Simon Ferencz
Sófalvi Károly
Sombory Lajos
Sombereki Miklós
Somogyi Jenő
Szabó Pál
Szacsvai Sándor
Szádeczky Lajos dr.
Szász Domokos
Szász Gerő
Szász Károly ifj. dr.
Szentgyörgyi Lajos
Székely Bendeguz dr.
Székely János
Tokaji Aladár
Tunyogi Béla
Ujvári Cz. József
Ujvárossy József
Vas Tamás
Vass Béla gr.
Vályi Gábor dr.
Végh Endre
Vesselényi Miklós br.
Veress Sándor (Sárd)
Vincze Ödön
Viski Pál
Zoltáni Elek
Vályi János

A gyászor névsorban legtöbb volt a pap s ezek közül legtöbb olyan, ki a Bethlen főiskolának köszönheti életpályáját. Melyen sajnáljuk, hogy ezek között sok vármegyénkbeli is van, kiktől el lehetett várni legalább azt, hogy némán maradjanak.

A harmadik napon b. Kemény Kálmán, az új főgondnok elnökölt. A kollegiumok tanügyi és fegyelmi szabályainak revidiójára vonatkozó szabályzatot Fogarasi Albert tanár helyes módosításával fogadták el. Megállapították a kolozsvári theologia törvényeit és szabályait. Meghallgatták a tanári székekre tett kijelöléseket s azután g. Bethlen Gábornak, az áprilisi kerületi közgyűlés elnökének a feloszlatást kimondó eljárása került szónyegre. Fehérvári Károly fegyelmi eljárást, Bihar Sándor „sajnálattal napirendre tért”, Réthi Lajos ellenben szép beszédben minden indoklás nélkül a napirendről való levételt indítványozta; ehhez járult a püspök is, Horváth Gyula is, mit a közgyűlés el is fogadott. Élénk tárgyalás alá került az egyházi vagyon kezelése, a püspök és az igazgató-tanács működésének gyenge oldala, melynél Ugron Zoltán, Szabó Samu, Bartha Miklós, Réthi Lajos, Sándor József, Horváth Gyula szólaltak fel s végül készségesen elfogadták Réthi Lajosnak Sándor József által megújítva tett indítványát az ellenőrzésre s az adatoknak kinyomtatva közreboacsátása iránt. Az enyedi theologia megbuktatása feletti örömben nem bánták, ha az igazgató-tanácsnak nem is szavaznak elismerést, s kiküldtek egy szám-vizsgáló bizottságot Barsay Domokos, gróf. Bethlen Bálint, Gyarmathy Zsigmond, Gáspár János, Décsi Gyula, Gaál Gyula és dr. Török István személyeiben, mely aligha nem reá bukkan a sokat takargatott pénzügyi spekulációk szomorú eredményeire. Végül a püspök hálát adott az Istennek, hogy leszállapodtak a hullámok s azzal a gyűlés véget ért.

Konstantinápolyból.

A török fővárosból a következő, felette érdekes czáfolatot küldtek a „Pester Correspondenz”-nek:

„A törökellenes európai sajtóban folyton a leghihetlenebb dolgok olvashatók a tarthatatlan állapotokról európai Törökországban, és az említett sajtó legújabbban azzal szerepel, hogy napról-napra híreket terjeszt majd kivégzett örményekről, majd megcsatározásokról és ellenségeskedésekről a görög-török határon.

Sem az egyik, sem a másik hír nem való s mind a kettőnek egyszerűen az a tendenciája, hogy Törökország komoly reformtörekvéseit Európa előtt diszkreditálják és lehetőleg rövidítsék az időt a reformok életbe léptetésére.

Ezek a Törökországgal szemben ellenséges hangok arra emlékeztetnek, hogy a török-bolgár és a török-szerb háború is csatározásokkal és összeütközésekkel kezdődött és ennek folytán most mindennap a török-görög háború kitörését várják. Azonban eltekintve attól, hogy a görög kormány ilyen vakmerő kalandba nem rohanhat és Kréta elérhetlensége s a berlini szerződés miatt nem is fog bele rohanni: itt határozottan tagadják, hogy a görög határon kihívó jellegű kihágások történtek volna és kijelentik, hogy a két állam a képzelhető legbarátságosabb lábon áll egymással. A krétai

nemzetgyűlés képes lesz az elfogadható viszony helyreállításának kérdését épp oly jól megoldani, mint ahogy az európai birtok-kérdés évek előtt alaposan és végleg megoldatott.”

Utazási kedvezmény

a vármegyeli és rendezett tanácsú városi tisztviselők és alkalmazottak részére.

56.567. szám. M. kir. belügyminiszter. Körendelet valamennyi törvényhatóságnak. A folyó évi június hó 4-én tartott minisztertanács határozata értelmében az állami alkalmazottak és családtagjaik számára a m. kir. államvasutakon rendszeresített utazási kedvezmények hasonló módozatok mellett a vármegyék, a törvényhatósági joggal felruházott városok és Budapest fő- és székváros évi fizetést élvező, hivatalos esküt tett oly törvényhatósági alkalmazottaira is kiterjesztetett, kik az 1886. évi XXI. t.-cz. és illetve Budapest fő- és székvárosra vonatkozólag az 1872. évi XXXVI. t.-cz. alapján rendszeresített állásokat betöltöttek.

A törvényhatósági tisztviselők és egyéb alkalmazottak részére engedélyezett ezen utazási és átköltözködési díjkedvezmények folyó évi július hó 1-én fognak életbe lépni, mely kedvezmények lényegét s azok igénybe vételének módozatait a törvényhatósággal következőkben közlöm.

A feláru menetjeggyel való utazás kedvezménye csak a távolsági forgalom vonalszakaszaiba eső viszonylatokban lévén érvényes, a díjszabás szerinti szomszédos forgalmi viszonylatokra ki nem terjed, utóbbi viszonylatokban tehát a rendes menetdíj s illetve a mennyiben ennél a távolsági forgalom I. vonalszakaszának kedvezményes menetdíja olcsóbb, ez utóbbi fizetendő.

A) Azon törvényhatósági tisztviselők, kiknek évi fizetése a lakbér-illetményen kívül 800 frt, vagy ennél több, az utazási kedvezményre a maguk részére, továbbá velük együtt élő nejeik és családi kötelekben szülői ellátás alatt álló, még kereset képtelen gyermekeik, valamint együtt utazó cselédjeik részére csak azon esetben tarthatnak igényt, ha a naptári évre szóló arczképes évi igazolványt a maguk részére tényleg kiállítatták s ez iránti szabályszerűen bélyegzett folyamodványukat a folyó év tartamára szóló igazolvány kiállításáért legkésőbbén folyó évi augusztus hó 31-ig, a következő évek tartamára pedig legkésőbb az előző évi deczember hó végeig, vagy ha évközben foglalják el állásukat, illetve nyugdíjaztatnak, a megválasztatásukat, vagy kinevezésüket, illetve nyugdíjaztatásukat követő hó végeig a m. kir. államvasutak igazgatóságánál be-terjesztik.

Azok tehát, kik az arczképes évi igazolványt egyáltalán nem szerzik meg, vagy annak kiállításáért elkésve folyamodnak, az illető év folyamára az utazási kedvezményre való igényt ugy maguk, mint családtagjaik részére elvesztik.

Arczképes évi igazolványt válthatnak oly nyugdíjas törvényhatósági tisztviselők is, kik díjazott tisztséget, avagy fizetéssel járó hivatalt nem viselnek, ha ezen körülmény a lakhelyükön székelő közigazgatási előjáróság által az igazolvány engedélyezése iránt benyújtott folyamodványon szabályszerűen igazolva van. Az arczképes igazolványok 1 frt 50 krajczárnyi bélyegilleték és 50 krajczárnyi kezelési költség lefizetése ellenében állítatnak ki.

Az igazolványok kiállításával és megkül-

désével járó kezelési teendők egyszerűsítése érdekében utasítom a törvényhatóságot, hogy azon alkalmazottjainak, kik az igazolványt megváltani s ezáltal igényüket a kedvezményre biztosítani kívánják, látogató-jegy alakú arczképpükkel és személyenként 2 frt összeggel felszerelt, egyenkint 50 kros bélyeggel ellátott folyamodványait gyűjtse össze és jegyzékbe foglalva közvetlenül a m. királyi államvasutak igazgatóságához terjessze be. Azon törvényhatósági tisztviselőknél, kik az arczképes igazolványt a maguk részére megváltották, családtagjaik részére feláru menetjeggyel való utazásra jogosító egyszeri utazásra szóló igazolványért esetről-esetre kell folyamodniok és pedig vagy a m. királyi államvasutak igazgatóságához, vagy ezen vasutaknak valamely üzletvezetősegehez, kérényük a vármegye alispánja, s illetve a városi törvényhatóság polgármestere által hivatalos pecsétjének alkalmazása mellett azon megjegyzéssel pártolólág láttamozandó azzal, hogy a családfő . . . számú arczképes évi igazolvánnyal van ellátva.

B) Esetről-esetre folyamodhatnak továbbá egyes utazásra szóló igazolvány kiállításáért: a) a lakbér-illetményen kívül 800 forintnál kisebb évi fizetést élvező törvényhatósági alkalmazottak a maguk részére (a mennyiben arczképes évi igazolványt nem váltottak), valamint a velük élő nejeik és családi kötelekben, szülői ellátás alatt álló, még keresetképtelen gyermekeik és együtt utazó cselédjeik részére, — a szolga minőségűek cselédjeinek kizárásával — b) rendes alkalmazásban állott törvényhatósági hivatalnokok özvegyei, esetleg árvái, a férj elhalálása folytán történő átköltözés alkalmával saját maguk és családjuk tagjai, úgy szintén a családdal együtt utazó cselédek részére, c) nyugdíjas, vagy nyugbérés törvényhatósági alkalmazottak a maguk, valamint a velük együtt közös háztartásban élő nejeik és családi kötelekben, szülői ellátás alatt álló még keresetképtelen gyermekeik, nem különben ily nyugdíjasoknak, illetve nyugbéréseknek nyugdíját, illetve nyugbért élvező özvegyeik s az említett feltételek mellett gyermekeik részére.

Azon nyugdíjazott törvényhatósági tisztviselők azonban, kik 800 frt, vagy ennél magasabb évi fizetéssel voltak alkalmazva, a kedvezményre csak arczképes évi igazolvány váltása esetében tarthatnak igényt, s ha ezen igazolványt saját maguk részére megváltották, családtagjaik részére egyes utazásra szóló igazolványért esetről-esetre folyamodhatnak.

Oly nyugdíjas és nyugbérés törvényhatósági tisztviselők, kik díjazott tisztséget viselnek, avagy fizetéssel járó hivattal bírnak, sem maguk, sem családtagjaik részére nem tarthatnak igényt a kedvezményre. A feláru menetjeggyel egyszeri utazásra jogosító igazolványok kiállítása iránti kérvényeket az a) alatt megnevezett törvényhatósági tisztviselők s a b) alatt megnevezett özvegyek az alispán és illetve polgármester által, a c) alatt megjelölt nyugdíjasok és nyugbérések pedig az illetékes közigazgatási előjáróság által igazolva és hivatalos pecsétjének alkalmazása mellett pártolólág láttamozva a m. kir. államvasutak igazgatóságához, vagy valamely üzletvezetősegehez intézhetik.

Az átköltözködési ingóságokra nézve új kinevezés s illetve megválasztás, vagy áthelyezés alkalmából szükségessé váló átköltözködések czéljából a törvényhatósági tiszt-

viselőknél is, u. m.: az államhivatalnokoknak 50% díjnévelésre lévén engedélyezhető, az ezen díjnévelésre jogosító szállítási utalványok kiállításáért ugyancsak a m. kir. államvasutak igazgatóságához, vagy bármelyik üzletvezetéséhez folyamodhatnak, a kérvények láttatására ez esetben is a fenti szabály lévén mérveadó.

Végül még megjegyzem, hogy a fent tárgyalt utazási kedvezmény csakis a törvényhatósági tisztviselőkre terjesztetvén ki. a községek (rend. tan. bíró városok, nagy és kis községek) alkalmazottai ezen kedvezményekben önként értetveleg nem részesülnek.

Budapesten, 1866. évi június hó 21-én. A miniszter helyett: Széll Ignác s. k., államtitkár.

Levelezés.

Gyulafehérvár, 1886. július 10.

A gyulafehérvári kerületi adó-kivető bizottság az 1896. év június hó 25-ikétől f. hó 15-dikéig terjedő időre kitűzött tárgyalásokat naponként — minden rendkívüli jelenség nélkül — Novák Ferencz kir. tanácsos polgármester elnöklése alatt folytatja; az érdekeltek 65 község közül 48 község III. oszt. keresetadót fizető polgárai már tisztában vannak a kivetett adóval; általánosságban az adó mértéke, illetve összege az előbbi évekhez képest nem változott. A még hátra levő 17 község adózóiak ügye remélhetőleg szintén minden fennakadás nélkül fog elintéztetni.

*

A gyulafehérvári m. kir. állami anyakönyvi kerület statisztikáját 1896. január 1-től kezdődőleg van szerencsém a következő adatokkal bemutatni:

1. Előfordult születési esetek száma 137, és pedig 66 fiú és 71 leány, ezekből halva született 6. Vallás szerint: a) róm. kath. 24, b) gör. kath. 32, c) gör. keleti 34, d) ev. ref. 13, e) ágostai hitvallású 4, f) izraelita 29, g) unitárius 1.

2. Előfordult halálozási esetek száma 181 és pedig 106 férfi és 75 nő. Vallás szerint meghalt: a) róm. kath. 40, b) gör. kath. 55, c) gör. keleti 35, d) ev. ref. 24, e) ágostai hitvallású 8, f) izraelita 18 és g) unitárius 1.

3. Házassági esetek száma 33.

Ezek szerint a gyulafehérvári anyakönyvekben összesen 351 bejegyzés történt.

*

Folyó hó 7-en temették el itt Ougert. János Károlyt, a Misselbacher-czég derék könyvvezetőjét. Az elhunyt 37 éves családos ember volt, özvegyet és 2 gyermeket hagyott hátra.

Vegyes hírek.

— **Mindazon tisztelt olvasóinkat, akik a következő évnegyedre még elő nem fizettek, tisztelettel kérjük előfizetésük mielőbbi megújítására, hogy lapunk szétküldése akadályt ne szenvedjen.**

— **Zeyk Dániel főispánt,** a Bethlen-főiskola főgondnokát, kolozsvári és nagyenyedi tisztelői azon alkalomból, hogy az ev. ref. egyházkerület kolozsvári közgyűlése alkalmából a nagyenyedi theológiát oly melegen védelmében részesítette és kiváló felszólalásaival az egyházkerület gyűlésének díszét és méltóságát annyira emelte: Kolozsvárt fátylas-zenével óhajtották meg-

tisztelni, de ő méltóságának határozott kívánságára e szándékukról lemondani voltak kénytelenek.

— **A közigazgatási bizottság** f. hó 15-én tartja meg július havi gyűlését.

— **Nagy-Enyed város zászlója.** Vármegyénk méltóságos főispánja az ez év június 8-án a hódoló felvonulásban szereplő Nagy-Enyed város tulajdonát képező remek himnuszú zászlót a város polgármesterének a következő leirattal küldötte át: Szám 526—96. főisp. Nagy-Enyed város tekintetes polgármesterének, Nagy-Enyeden. Midőn ezeréves fennállásunk országos ünnepélyeinek legkimagaslóbb napján 1896. június hó 8-án az ő császári és apostoli királyi Felsége szeretett koronás királyunk és az egész uralkodó ház előtt Budapesten bemutatott hódoló felvonulás alkalmával Nagy-Enyed városnak törvényhatóságunk képviselőiben megjelent diszbandériumában szereplő ezimeres banderális zászlóját felszereléseivel együtt megküldöm: egyidejűleg kedves kötelességemnek tartom, hogy N-Enyed város hazafias közönségének a hódoló felvonulásban történt szép és méltó képviseltetéséért s ez iránt tanúsított áldozatkészségéért úgy a magam, mint vármegyénk nevében őszintén érzett köszönetemet tolmácsoljam. Egyben felkérem tekintetes polgármester urat, hogy ezen zászlót Nagy-Enyed város képviselő-testületének bemutatva, azt vagyontárába fölvenni s ezer éves multunk emlékére s Enyed város soha meg nem szűnő hazafias és fenkölt gondolkodása emlékének külső jeléül is hiven megőrizni s az átvétel megtörténtét hozzám bejelenteni sziveskedjék. Nagy-Enyeden, 1896. július hó 1-én. Zeyk Dániel s. k. főispán.

— **Aratás.** Eljött az ideje az aratásnak: vigan szól az ének, arató legények, leányok danájától messze szól a határ. Megyénkben mindenütt megkezdették az aratást. Mint a tapasztalt gazdák állítják, jó közepes a termés.

— **Összpontosítás.** A Nagy-Enyeden állomásozó 21. honvéd-gyalogezred 2. zászlóalj Javorik Lajos őrnagy vezetése alatt e hó 13-án Kolozsvárra megy és ott tartózkodik augusztus 2-ig, amikor is ismét visszatér városunkba a zászlóalj.

— **A szőlős gazdák figyelmébe.** Tekintve, hogy Nagy-Enyed város szőlőiben a peronoszpora fellépte konstátáltatott, figyelmeztetünk minden szőlősgazdát, hogy szőlőjét augusztus 1-éig okvetlen permeteztesse meg, mert az ez ideig a szabályrendeletnek meg nem felelők rendőrileg büntetve lesznek.

— **Pályázati hirdetés.** A nagyenyedi m. kir. vinczellériskolát f. hó végével 7 III-ad éves növendék vegzendő, kik közül még néhányan szolgálatot vállalni óhajtanak. Ebbeli szives megkeresések alólírott igazgatóságához intézendők. Ugyanez alkalommal a folyó évi október 1-én kezdődő 3 éves tanfolyamra 7 fél ösztöndíjas helyre pályázat nyitattik.

Pályázati feltételek: 1. Tizenhat évet betöltött életkort igazoló keresztlevél. 2. Erős, egészséges, munkát bíró testalkat és védhimlő-oltásról tanuskodó orvos bizonyítvány. 3. Legalább 4 elemi osztály végzését igazoló iskolai bizonyítvány. 4. Születési hely, községi előjárósága által kiállított erkölcsi bizonyítvány. 5. Szülők vagy gyámok beleegyezési nyilatkozata, melynélfogva kötelezik magukat, hogy a fölvevő tanuló 3 év eltelté előtt az intézetből ki nem veszik. 6. A fölvevő hiteles és rendesen bélyegezett bi-

zonyítványokkal felszerelt folyamodványok legkésőbb augusztus hó végéig a nagyenyedi m. kir. vinczellériskola igazgatóságához intézendők, honnan a folyamodók felvételük ügyében rövid idő alatt értesítettetni fognak. 7. Az intézetben egy évet önköltségen töltött, katonai kötelezettségének eleget tett, kerétszet, szőlőszet, pinczészet körében már működött, vagy kádármesterséget tanult egyének, ha ezen minősítéseket hiteles bizonyítványokkal igazolják, a felvétel- és ösztöndíjak elnyerésénél előnyben részesülnek.

Figyelembe veendő: a) Az intézetbe fölvevő növendékek fehérnemű és egyéb állásukhoz illő czélszerű ruházatról, nemkülönben író-, rajz- és kisebb munkalati eszközök: kések és ollókról önmaguk tartoznak gondoskodni; lakást, ágyat, ágyneműt, világítást, orvosi kezelést és gyógyszereket azonban ingyen nyernek. b) Az egész ösztöndíjat élvezők teljes ellátásban: reggeli, ebéd, vacsora és mosatásban részesülnek; a fél ösztöndíjasok ellenben ugyan az egész ösztöndíjasokkal egyenlő ebédet és vacsorát kapnak, de az ezen étkezésekhez szükségesetől kenyérről, továbbá reggeli és mosatásról önmaguk tartoznak gondoskodni. c) Ösztöndíjban nem részesülő, önköltségen tanulók, amennyiben a növendékek száma a 24-et meg nem haladja, az a) pont alatt foglalt előnyökben részesülnek, ellátásukról azonban önmaguk tartoznak gondoskodni, s az intézeti élelmezőnél havi 7 frtért fél, 14 frtért pedig teljes ellátást nyerhetnek. A fél ösztöndíjat élvezők is havi 7 frtért vagy az élelmezővel megalkuvás útján teljes ellátásban részesülhetnek.

M. kir. vinczellér-iskola igazgatósága. N-Enyed, 1896. július hó 12-én. Mórággy István, igazgató.

— **A megszabályozott patika.** A belügyminiszter a törvényhatóságokhoz igen terjedelmes rendeletet intézett, amely a gyógyszerek új árjegyzékét s egyszersmind a gyógyszerárakat érintő több intézkedést tartalmaz. Így az orvosi receptre számokkal kell fölírni a gyógyszerek arát, olyan receptet pedig, amelyből az orvos és beteg között való titkos megjegyzésre lehet következtetni, nem szabad a gyógyszeráraknak elkészíteni. Az árak felszámítását a gyógyszeráraknak vagy segédjének aláírni kell. A rendelet július 1-én lépett életbe és megszögőit száz forintig terjedhető pénzbírsággal büntetik.

— **Divat az udvaroknál.** A Gil Blas elmondja, hogy az európai uralkodó-asszonyok milyen izlés szerint készítették öltönyeiket. A velszi hercegnő, aki abban a ritka előnyben részesül, hogy harmincz év óta Angolország egyik legszebb hölgyének tekintik, megteremtette az ugynevezett „angol” toilletet. Kiküszöbölté utca ruháiból a feltűnő színeket és divatba hozta a sötétkék sergeruhákat magas állógallérokkal. Estélyekre azonban fényes toilletteket ölt s elbájoló eleganciájával és kecsességével szinte el sem hiszik róla, hogy nagyanya, Viktoria királynő a férje halála óta nem szűnt meg gyász viselni; az angol özvegyi ruhát viseli a fehér crepe-diszes főkötővel. Margit olasz királyné előszeretettel viseltetik a fehér szín iránt és Olaszország kék egeragogyó napja alatt helyén is vannak az illatos fehér öltözékek. A királyné szereti a turista-kirándulásokat és ezeken is fehér szövött ruhákat visel a hegyi lakók barettjével. A spanyol régenskirálynő, mint a

belga királynő is, igen egyszerűen öltözködik és csak udvari ünnepélyekre szánják el magukat nagyobb fényűzés kifejtésére. Az érdeklődés központját most a fiatal czarevna képezi; az utcai ruhái egészen egyszerűek, estélyeken többnyire nemzeti jelmezt visel, amelynek fenege különösen érdekes keretet képez a császárné szépségéhez. Vladimir nagyherceg neje és Leuchtenberg hercegné az orosz udvarnál a párisi divat előharczói és minden évben ellátogatnak Párisba, hogy a divat legújabb jelenségeiről tudomást szerezzenek.

— **Szer a tósztoszás ellen.** Egy ur nemrég meghívott több vendéget magához, köztük néhány rettegött tósztoszt is, akik bizonyosan elrontották volna az ebédet. Még mielőtt az első fogás az asztalra került volna, egyszerre föllállt a vendéglátó és a vendégség nagy bámulatára csöndet kért s azután így szólott:

— Uraim! Nézzék meg jól ezt az ebédlőtermet; semmi sem tűnik fel önöknek benne?

A vendégek hiába néztek körül.

— Ebben a teremben az a nevezetes, — így folytatta a vendéglátó — hogy itt még soha sem mondtak tósztot és az én beleegyezésemmel nem is fognak mondani soha sem. És most jó étvágyat uraim!

A megijedt tósztosztoknak a torkukon akadt a szó.

— **Fejérváry Géza életrajza.** A magyar honvédelmi miniszter nagyérdékű pályafutásának története jelent meg Dr. Kőrösy László Korrajzok című irodalmi vállalatának huszonkettedik füzetében. A diszes kiállítású kötetet Fejérváry báró arcképe s a vállalat számára irt jelmondatának kéziratmása ekesíti. Fejérváry báró, a mai kormány doyenje, nemcsak katonai pályáján, de mint államférfiú olyan érdemeket szerzett, melyeknek történeti értékét senki sem kisebbítheti, aki az igazságot szereti. Nem régebben épp olyan kíméletlen, mint igazságtalan politikai hadjáratot indítottak Fejérváry ellen. A solferinói hős azonban győztesen került ki a csatából. Az országos elégtételadás sokféle alakban nyilvánult s ez a most megjelent kötet sem egyéb, mint ugyanezen mozgalom irodalmi formája. A nagyérdékű kötet fejezetei: 1. A Komlós-Keresztesi Fejérváryak. 2. Fiatal évek. 3. Solferino. 4. Újabb érdemek. 5. Közpályán. 6. Fényes évtized. 7. Méltó elismerés. 8. Jellemvonások. A mű ára csak harmincz krajczár s megrendelhető a Korrajzok kiadóhivatalában, Budapest, Andrassy-ut 25. sz. alatt.

Apróságok.

Vallomás.

- Szeretsz, Adolf?
- Oh, sokkal parin felül!

Kaszárnyában.

Káplár: Minek örül olyan nagyon, Szabó? Hiszen úgy sugárzik az arca, mintha megtalálta volna fel a Röntgent!

Fontos ok.

- Hallottam, tanár ur, hogy az idén kétszer is volt Egyiptomban.
- Bizony, vissza kellett sietnem, mert ott felejtettem az esernyőmet.

A legszebb költemény.

Orvos: Nos, fejlődik a baba?
Fiatal anya: Hála Istennek, remekül. Ma már elszavalta a világ legszebb költeményét.

Orvos: Ah?!

Fiatal anya: Azt mondta: mama!

Furesa kezesség.

— Már megmondtam és most is mondom, hogy az olyan fizetőnek, mint ön, nincs nálam hitele.

— De hiszen nem én akarok most hitelbe vásárolni, hanem ez az ur, ki nekem jó barátom.

— Azt az urat meg nem ismerem.

— Az nem baj, én jöt állko érte!

Gonosz.

Vén kisasszony: — Én nem tudom, mit néznek rajtam ezek a fiatal emberek.

Fiatal barátöjje: — No, azt már magam sem tudom.

Lesz és nem lesz.

Hivatalnok (a hónap 25-én): No még ötször lefekszünk és lesz pénz, azután egyszer nem fekszünk le és nem lesz pénz.

Készülődés.

Bandi beszél a szomszédnéhoz:

— Tisztelteti a mama, hogy ma vendégei lesznek és szeretné magát kicsipni és kölcsön kéri a fogkefét és a pudert.

Meteorológiai jelentés július 8-tól jul. 11-ig.

Nap	Óra	Légnyomás 700+	Hő	Szél iránya és erő- sége	Borulat	Csapadék	Hő max.	Napi min.
7								
8	2	61.2	+25.2	NE ₂	4	—	+26.0	+10.5
	9	62.6	+18.4	—	1	—		
	7	63.7	+16.6	SW ₂	0	—		
	9	61.2	+28.2	SW ₃	7	—	+28.8	+10.8
	9	62.6	+17.0	—	0	—		
	7	61.8	+18.2	NW ₁	1	—		
10	2	59.6	+27.0	N ₂	1	—	+27.3	+12.1
	9	60.6	+20.2	—	0	—		
	7	61.4	+18.2	—	0	—		
11	2	60.0	+28.0	NE ₁	1	—		
	9							

Kilátás: Továbbra is derült, száraz.

* A légnyomás tenger színére van átszámítva. — Hő C° fokokban. Szél iránya: N = észak, S = dél, E = kelet, W = nyugat. Szél erőssége = 1—10-ig. Borulat fok = 1—10-ig. Csapadék mennyisége milliméterekben értendő. ● = eső, * = hó, ▲ = jég, ▽ = dara.

Közgazdaság.

Mezőgazdasági szemelvények.

A szőlőnek a tápanyagok iránt való igénye. Deherain a párisi tudományos akadémián közölte a híres kutató Müntz által elért azon eredményeket, melyek a tápanyagoknak a szőlőmivelésnél való szerepét illetőleg tett tanulmányát kísérték. A szőlőnek levelei és hajtásai azok, melyek szöveteikben ezen tápanyagokat tartalmaznak. A borból csak nagyon csekély mennyiségű van ezen tápanyagokból, úgy, hogy ezen jelenségből joggal azt lehetne következtetni, hogy a szőlő egyike a tápanyagok iránt legkevésbé igényes növényeknek. A szőlőmivelők azonban jól tudják, hogy ez nem így van, s éppen ezért szőlőiket lehető bő trágyázásban részesítik. Az elmélet a tápanyagok pótlására vonatkozólag viszonyítva a fölvtétel nagyságához, határozottan ellenkezésbe jön a gya-

korlattal. A burgundi, medoc-i, champagne-i borok a szorosau vett közönséges boroktól lényegesen eltérnek nitrogén és foszfor tartalmuk által. Ebből azt lehet következtetni, hogy ezen tápanyagok szaporítása által az említett borok minősége javulni fog, a tapasztalat pedig azt bizonyítja, hogy az egyoldalú nitrogén vegyületek ezen borok minőségét nem csak hogy nem javítják, hanem határozottan kárára vannak annak.

A vas, mint gyümölcsfa-trágya. Egy amerikai nagy gyümölcsfa-birtokos többféle trágyanemmel kísérleteket téve, azt állítja, hogy a vas kitűnő trágya a gyümölcsfák, különösen pedig a körtefák számára; mert sok fa, mely éveken át termeketlen maradt, sok és jó gyümölcsöt termelt, mihelyt a gyökerek körüli földet vaspárral összekeverte, azon körtefák pedig, melyek kérge repedezett, egészségtelen kinézésű volt, szép sima kérget nyertek, mihelyt vastartalmu trágyát kaptak.

A gazdálkodás három legfőbb hibája.

A legelső nagy hiba a gazdálkodásban: rossz lovak és tehének tartása. Egy százforintos ló nem ér annyit, mint egy kétszáz forintos. Éppen annyit eszik, mint a kétszáz forintos, különben is éppen annyiba kerül, de nem végez annyi munkát. Egy ötven forintos tehennel, mely három font vaját ad hetenként, éppen annyi a munka, mint egy kétszáz forintossal, mely 10—12 font vaját produkál minden héten. A második nagy hiba a gazdálkodásban: rossz földön termelni. A jó földnek sokkal több a haszna, mint a rossznak a reáfordított munkához aránylag. Mily nagy hiba tehát a rossz földet meg nem javítani! Részletenként kell a javítást rendezni és végezni; de meg kell lenni a javításnak, mert az elért termés-többlet dusan fedezi a javítási költségeket. A harmadik hiba: ha a gazda saját magának gazdaságilag való képzetését elhanyagolja. A gazda tőkéjének legnagyobb része ő maga! Ezt az élő tőkét bőven lehet kamatoztatni. A korral haladni akaró gazdának tanulni és gondolkodni kell.

(Sz.)

Piaci árak.

Nagy-Enyed, 1896. július.

Buza legjobb	100 kilogramm	7.50
" közepeszerű	"	7.—
Kétszeres legjobb	"	7.—
" közepeszerű	"	6.50
Rozs legjobb	"	5.50
" közepeszerű	"	5.—
Zab legjobb	100 kilogramm	5.50
" közepeszerű	"	5.50
Kukorica (tengeri)	"	5.—
Burgonya	"	2.—
Széna legjobb	egy szekér	5.50—5.50
Szalma legjobb	"	2.—
Bikkfa 1 köbm. keresztirányú nélkül, 1 m. hosszú		3.50
Cserfa 1 "	"	3.20
Tölgyfa 1 "	"	3.50
Faszén kemény	egy hektoliter	1.70
Marhahús	1 kilogramm	—36
Sertéshús	"	—44
Szalonna	"	64—76
Disznózsír	"	—90
Vörshagyma	"	—10
Fokhagyma	"	—10

Szerkesztőség:

Dr. MAGYARI KÁROLY. TÖRÖK BERTALAN.

Kiadók: Czirner és Lingner.

Czirner és Lingner könyvnyomdája, Nagy-Enyeden.

Henneberg-selyem csak akkor valódi, ha közvetlen gyárból rendelik — fekete, fehér és színes 35 krajczártól 14 frt 65 krig méterenkint — sima, esikós, kockázott mintázott damasztot (t. b. mintegy 240 különböző minőség és 2000 mintázatban) stb., a megrendelt áru **postabér és vámmentesen a házhoz szállítva és mintákat postafordultával küld: HENNEBERG G.** (cs. és kir. udvari szállító) **selyemgyára Zürichben.** — Svájcba czimzett levelekre 10 kros és levelezőlapokra 5 kros bélyeg ragasztandó. Magyar nyelven írt megrendelések pontosan elintéztetnek. (1)

60—896. tkvi.

Árverési hirdetmény.

A nagyenyedi kir. járásbírósg mint tekkönyvi hatóság által közhírré tétetik, hogy Czell Antalnak Isz-pász Vaszília elleni végrehajtási ügyében végrehajtató kérelmére a végrehajtási árverés 97 frt tőke, ennek 1893. évi január hó 1-től járó 6% kamatai, 19 forint végrehajtási már megállapított, valamint jelenlegi 7 frt 50 kr és még felmerülő költségeknek kielégítése végett végrehajtást szenvedő Isz-pász Vasziliának a nagyenyedi 263. sz. tkjbe A + 416. sz. alatti ingatlanaira 400 frt megállapított kikiáltási árban elrendeltetett.

Az árverés 1896. évi **július 15-ik** napján délelőtt 9 órakor ezen bíróság tekkönyvi irodájában fog megtartatni.

Árverezni szándékozók, végrehajtató kivételével, tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben vagy óvadékképes értékpapírban letenni.

Vevő köteles a vételart az árverés jogerőre válta után 60 nap alatt, minden vételári részlet után az árverés napjától 6% kamatokkal együtt a nagyenyedi kir. adóhivatalnál mint bírói letéti pénztárnál lefizetni.

A bánatpénz az utolsó részletbe fog beszámíttatni. Az árverési feltételek a hivatalos órák alatt ezen kir. járásbírósg mint tekkönyvi hatóságnál és Nagyenyed város tanácsáznál tekinthetők meg.

A kir. járásbírósg mint tekkönyvi hatóság. Nagy-Enyeden, 1896. január 27-én.

Csernátóni Vajda Péter,
kir. járásbíró.

764 1—1

*****

620 II. 896. sz.

Hirdetmény.

Alsófehérvármegye közigazgatási bizottsága az 1896. évi május hó 21-én kelt 721 számú határozatával a felsőmarosujvár—m.-herepei törvényhatósági közút 4—5. szakaszán a Somogy-patakon levő hid újbóli építését 1869 frt 15 kr összeg erejéig engedélyezte.

A fentemlített munkálat fogamatosságának biztosítása czéljából az 1896. évi **július hó 22-ik napjának d. e. 10¹/₂ órája** az alsófehérvármegyei m. kir. államépítészeti hivatal helyiségében tartandó zárt ajánlati versenytárgyalás hirdettetik.

A versenyezni óhajtok felhivatnak, hogy a fentebbi munkálat végrehajtásának elvállalására vonatkozó, az engedélyezett költség után számítható, s a részletes feltételekben előirt 5%-nyi bánatpénzzel ellátott zárt ajánlataikat a kifizetett nap d. e. 10¹/₂ órájáig a nevezett hivatalhoz annyival inkább igyekezzenek beadni, mivel a későbbben érkezettek figyelembe nem fognak vétetni.

A szóban forgó munkálatra vonatkozó műszaki művelet és részletes feltételek a nevezett m. kir. államépítészeti hivatalnál, a rendes hivatalos órákban, naponkint megtekinthetők.

Kelt Nagy-Enyeden, 1896. július hó 6-án. 758 1—1

*****

1428—896. tkvi.

Árverési hirdetmény.

A nagyenyedi kir. járásbírósg mint tkvi hatóság által m-forrói Dobiu Nikolainak a m-forrói g. keleti egyház elleni végrehajtási ügyében végrehajtató kérelmére a végrehajtási árverés 200 frt tőke, ennek 1895. évi március hó 20-ik napjától járó 6% kamatai, 59 frt 39 kr végrehajtási, már megállapított, valamint jelenlegi és még felmerülő költségeknek kielégítése végett végrehajtást szenvedő magyarforrói g. keleti egyháznak a magyarforrói 117. sz. tkjben A + 2, 3, 4. r. sz. alatt foglalt ingatlanaira 976 frtban megállapított kikiáltási árban elrendeltetett.

Az árverés 1896. évi **augusztus hó 4-ik** napján d. e. 9 órakor M. Forró községben fog megtartatni.

Árverezni szándékozók, végrehajtató kivételével, tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben vagy óvadékképes értékpapírban letenni.

Vevő köteles a vételart az árverés jogerőre válta után 3 egyenlő részletben, 15, 30, 45 nap alatt, minden vételári részlet után az árverés napjától 6% kamatokkal együtt a nagyenyedi kir. adóhivatalnál mint bírói letéti pénztárnál lefizetni.

A bánatpénz az utolsó részletbe fog beszámíttatni. Az árverési feltételek a hivatalos órák alatt ezen kir. bíróság mint tekkönyvi hatóságnál és M. Forró község előjáróságánál tekinthetők meg.

A kir. bíróság mint tekkönyvi hatóság. Nagyenyeden, 1896. ápril 20-án.

Csernátóni Vajda Péter,
kir. járásbíró.

759 1—1

296—1896. szám.

Árverési hirdetmény.

Alóirt kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t-cz 102 §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a nagyenyedi kir. járásbírósg 5097—896. számú végzése által Moskovics S. e-ég végrehajtató javára m-lapádi Margitay József, fugadi Kalin Jun és szászujfalusi Rad Mihály ellen 956 frt tőke és egyéb törvényes járuléki követelés erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság foglalt és Margitay Józsefnél 6 ló, egy 4 ló erejű cséplőgép, rosta, 30 véka buza, 3 boglya széna, malom, gőzkazán, 934 frt becsérték, Szász-Ujfaluban Rad Mihálynál 2 boglya széna, 1 boglya lóhere, búkköny, 1 ökörszekér, szalma, törökbuza, morzsológép, 335 frt becsértékből álló ingóságok nyilvános árverés útján eladtnak.

Mely árverésnek a 2068—1896. sz. kiküldést rendelő végzés folytán a helyszínen, vagyis M-Lapádon Margitay József alp res lakásán és a malom-gőzkazán helyén 1896. **július 27-én d. e. 10 óra**, Rad Mihály alperes lakásán Szász-Ujfaluban leendő eszközölésre 1896. évi **július hó 28-ik napjának d. e. 9 óra**ja határidőül kifizetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen, az 1881. évi LX. t-cz 107. §-a értelmében, a legtöbbet ígérőnek becsáron alól is eladatni fognak.

Az elarverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t-cz 108 §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Nagy-Enyeden, 1896. május hó 4. napján.

Gajzágó Simon,
kir. bír. végrehajtó.

760 1—1

420—1896. bv. sz.

Árverési hirdetmény.

Alóirt kiküldött bír. végrehajtó az 1881. évi LX. t-cz 102 §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a nagyenyedi kir. járásbírósg 1462—896. számú végzése által Farkas Samuel végrehajtató javára diódi Zeyk Gábor ellen 400 frt tőke, ennek 1895. év szeptember hó 25. napjától számítható 4% kamatai és egyéb törvényes járuléki követelése erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság foglalt és 700 frtra becsült 6 darab ökörtől álló ingóságok nyilvános árverés útján eladtnak.

Mely árverésnek a 3918—896. sz. kiküldést rendelő végzés folytán a helyszínen, vagyis Diódon a községi előjáróság házában leendő eszközölésre 1896. évi **július 25-ik napjának d. e. 10 óra**ja határidőül kifizetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t-cz 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alól is eladatni fognak.

Az elarverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t-cz 108 §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt N.-Enyeden, 1896. évi július hó 6-án.

Gajzágó Simon,
kir. bírósági végrehajtó.

761 1—1

575—896. bvrh. sz.

Árverés hirdetmény.

Alóirt kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t-cz 102 §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az abrudbányai kir. járásbírósg 3992—1896. sz. végzése által abrudbányai dr. Pop Ló. inez ügyvéd által képviselt Auraria pénztár javára muskai Petruza Petru a dodi és t. ellen 43 frt tőke, ennek 1895. évi november hó 27. napjától számítható 6% kamatai és eddig összesen 40 frt perköltség követelés erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság 896. sz. foglalt és 439 frtra becsült a foglalási jegyzőkönyv 1-től 8. tételig Oprei Andreinél 2 ökor, 20 juh, 2 tehén; Petruza Petru a dodinál 1 tehén, 1 úszóborju, 6 jun;

Petruza Georagnél 1 tehén és 10 juhból álló ingóságok nyilvános árverés útján eladtnak.

Mely árverésnek az abrudbányai kir. járásbírósg idézett sz. kiküldést rendelő végzése folytán a helyszínen, vagyis alperes lakásán Muskán leendő eszközölésre 1896. évi **július hó 13-ik napjának d. e. 10 óra**ja határidőül kifizetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t-cz 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alól is eladatni fognak.

Az elarverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t-cz 108 §-ban megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő. Végül felhivatnak mindazok, kik az elarverezendő ingóságok vételárából a végrehajtató követelését megelőző kielégítéshez tartanak jogot, amennyiben részükre foglalás korábban eszközöltetett volna és az a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdése előtt kiküldöttnek vagy írásban beadni, avagy pedig szóval bejelenteni tartoznak.

A törvényes határidő a hirdetménynek a bíróság tábláján kifizetését követő naptól számíttatik.

Kelt Abrudbányán, 1896. július 1. napján.

Szabó Lajos,

kir. bírósági végrehajtó.

762 1—1

482 II. 896. sz.

Hirdetmény.

Alsófehérvármegye közigazgatási bizottsága az 1896. évi május hó 20-án kelt 719 számú határozatával az alvinczi vasuti állomás melletti utszakasz áthelyezését 1050 frt 12 kr összeg erejéig engedélyezte.

A fentemlített munkálatok fogamatosságának biztosítása czéljából az 1896. **július hó 22-ik napjának d. e. 10 órája** az alsófehérvármegyei m. kir. államépítészeti hivatal helyiségében tartandó zárt ajánlati versenytárgyalás hirdettetik.

A versenyezni óhajtok felhivatnak, hogy a fentebbi munkálatok végrehajtásának elvállalására vonatkozó, az engedélyezett költség után számítható, s a részletes feltételekben előirt 5%-nyi bánatpénzzel ellátott zárt ajánlataikat a kifizetett nap d. e. 10 órájáig a nevezett hivatalhoz annyival inkább igyekezzenek beadni, mivel a későbbben érkezettek figyelembe nem fognak vétetni.

A szóban forgó munkálatra vonatkozó műszaki művelet és részletes feltételek a nevezett m. kir. államépítészeti hivatalnál, a rendes hivatalos órákban, naponkint megtekinthetők.

Kelt Nagy-Enyeden, 1896. július hó 6-án. 757 1—1

» KOMMER «

Metropole szálloda

Budapest, Kerepesi-út 58. sz. a.

a villamos vasút és a lóvasút, valamint a központi pályaudvar és két színház közvetlen közelében. **ujonnan berendezett, a kor követelményeinek minden tekintetben megfelelő szálloda, 120 vendégszobával, felhúzó-gép, villany-világítás és gőzfűtéssel az összes helyiségekben.**

Szoba-árak: 2 frttól feljebb, beleértve fűtés, világítás és kiszolgálás. miert is külön felszámítások nem eszközöltenek.

749 2—4

A

„Sisak”

vendéglőt Nagy-Enyeden a Bethlen-kollégium jószágigazgatósa 1897. ápril 24-től kezdve 6 évre haszonbérbe adja.

Arverés 1896. évi július hó 27-én.

Kikiáltási ár (évi bérösszeg) 425 frt.

Bánatpénz 10%. 756 2-3

FONTOS

minden háztartásban az

„ACETINE”

10-szeres boreczet-kivonat!

Ezen boreczet-kivonat minden fűszerkereskedésben kapható s kilencszeres tiszta vízzel való hígítás után 10 deka boreczet-kivonat 1 liter kitűnő, jóízű boreczetet ad.

Csekély 12 krajczárért érdemesnek mutatkozik, hogy minden háziasszony kísérletet tegyen e kivonattal. 746 5-5

40000 korona
alaptőke.

A marosujvári

Takarékpénztár Részvénytársaság

40000 korona
alaptőke.

Marosujvart, Király-utca 21. szám (Szentpétery-ház)

alatti üzlethelyiségében kedden és pénteken d. e. 11—1 óráig elfogad betéteket betéti könyvecskék ellenében 5 $\frac{1}{2}$ %-al; a 10% tőkekamat-adót az intézet fizeti.

Kölesönöket ad: jelzálogra, kezességre, váltókra, értékpapírokra mérsékelt kamatláb mellett.

Maros-Ujvart, 1896. június hó. 750 5-10

40000 korona
alaptőke.

Az igazgatóság.

40000 korona
alaptőke.

A zalathnai kénkovand ipar r. t.

Brassói kénsav- és műtrágyagyára

ajánl: mindennemű száraz és könnyen szórható **szuper-foszfátot, répa-, szőlő- és árpatrágyát, Thomas-salaklisztet, chili-salétromot, kénsavas ammoniákat** és minden egyéb **műtrágyát** szavatolt beltartalommal.

Fővilágosításokkal és részletes árjegyzékkel szívesen szolgál

a gyárvezetőség Brassón, valamint

a központi iroda

BUDAPEST, IV., Bécsi-utca 5. szám. 720 8-10

„Zacherlin”

hatása
bámulatos!
Ugy öl mint
egyetlen
más

szer sem, mindennemű rovarokat — poloskákat, bolhákat, konyhabogarakat, molyokat, svábbogarakat, stb. — és ezért, mint a maga nemében a világon páratlan szer, híressé és keresetté lett. Ismertető jelei: 1. a lepecsételt üveg. 2. a „Zacherl” név.

672. 8-10

Kapható a következő czégeknél:

Nagy-Enyeden: Bisztricsány Lajos.
" Cirner J. József.
" Winkler János.

Gyulafehérvárt: Fingerhut Jakab.
" Fröhlich Gyula.
" Jakabfy Albert.
" Nagy József.

Gy.-Fehérvárt: Szentgyörgy Mór.
Abrudbányán: Holnay Árpád.
" Molnár Árpád.

Balászfalván: Schieszl Károly.
Maros-Ujvárt: Simon Pál.
" Virág Tamás.